

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ A METODICII ISTORIEI

(1982—1983) *

Documente de partid

Ceaușescu Nicolae, *Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative din 2—3 august 1983*, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 26, Editura politică, București, 1984, p. 164—203. Expunerea constituie un document de înaltă valoare teoretică și practică, în lumina căruia cadrele didactice trebuie să acționeze ferm pentru intensificarea educației patriotice, în spirit revoluționar a elevilor. Metodologic, se impune necesitatea de a concepe o investigație istorică convergentă la istoria României, ca istorie a civilizației și să realizăm un învățămînt istoric în stare să înfățișeze o istorie unitară.

Ceaușescu, Nicolae, *Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Cluj-Napoca — 15 septembrie 1983* —, în *România pe drumul construirii societății multilateral dezvoltate*, vol. 26, Editura politică, București, 1984, p. 16. Desprindem sarcinile profesorilor de istorie în educarea și formarea patriotică, revoluționară a tineretului. Documentul reliefează dezvoltarea învățămîntului în anii făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și poate fi integral la lecția despre înflorirea culturii socialiste în România, clasa a X-a.

Ceaușescu, Nicolae, *Expunere la adunarea festivă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român — 1 decembrie 1983* —, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 26, Editura politică, București, 1984, p. 431—461. Conducătorul României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu face o profundă și competentă incursiune în istoria poporului nostru, din care se degajă cu putere fierbintele său patriotism, respectul său nețărmurit față de istoria de lupte și jertfe grele a neamului, față de moștenirea de neprețuit lăsată de înaintași. Documentul, integrat organic la lecții, oferă elevilor posibilități efective de înțelegere mai profundă a istoriei noastre.

Metodica istoriei

Apostol, Gheorghe P., *Coordonate majore ale predării științelor sociale în lumina documentelor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982 (II)*, în „F”, XXV, 3, 1983, p. 5—12. În lumina concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la tratarea unitară a întregii istorii a poporului nostru, pledează pentru o istorie a civilizației și nu pentru o istorie a războaielor sau domnitorilor, pentru înlăturarea clasificării și compartimentării excesive a faptelor istorice. Noua ce-

* Prescurtări : B.C.P. = Biblioteca centrală pedagogică ; E.S. = Era socialistă ; F. = Forum ; Înv. lic Teh. Prof. = Învățămîntul liceal și tehnic-profesional ; R. P. : Revista de pedagogie ; S.A.I. = Studii și articole de istorie ; T. Șc. : Tribuna școlii.

rință va stimula preocuparea pentru sinteză și pentru înțelegerea științifică a legăturilor de ansamblu, permițând elevilor să-și formeze o imagine și concepție clară asupra problemelor social-economice, precum și a evenimentelor politice.

Druță, Maria Elena, Ioan Boncotă, *Predarea științelor sociale sub semnul noii calități*, în „Înv. Lic. Tehn. Prof.”, XXXI, 8, 1983, p. 5—6, 26. În predarea istoriei preocupări prioritare sînt: integrarea în lecții a unor teze originale, reieșite din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu; imprimarea unui spirit revoluționar, de combativitate și intransigență ideologică; folosirea metodelor active-participative.

Rachieru, Vasile, *Antilinearitate în predarea istoriei*, în „R.P.”, XXXII, 6, 1983, p. 40—43. Exprimă cîteva strategii didactice, utilizate la clasă, apte să-l conducă pe elev spre învățarea istoriei ca știință: 1) Momentul informațional; 2) Lupta dintre vechi și nou; 3) Banda sonoră afectogenă; 4) Strategia de tip gravitațional; 5) Strategia istorico-geografică.

Roman, Louis, Gheorghe Smarandache, *Lecțiile de istorie și contemporaneitate* în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 79—87. Sintetizează elemente valoroase din activitatea profesorilor de istorie referitoare la modalități de realizare a spiritului contemporan al lecțiilor de istorie, mai importante fiind: 1. tratarea problematicei lumii zilelor noastre pe baza documentelor P.C.R., a lucrărilor secretarului său general; 2. valorificarea marilor posibilități formative ale studiului istoriei; 3. raportarea problemelor trecutului la cele ale epocii de azi; 4. înțelegerea problemelor actuale nu numai prin prisma cercetării situației contemporane, ci și prin cea a investigării trecutului; 5. analizarea evenimentelor trecutului cu luarea în considerare a stadiului actual al dezvoltării teoretico-metodologice și istoriografice.

Stanca, Dora, *Cîteva considerații despre problematizarea și crearea unor situații-problemă la lecțiile de istorie*, în „Școala sătămăreană”, Satu Mare, 1982, p. 22—29. Prezintă situații-problemă folosite la lecțiile de comunicare și recapitulare din istoria României și istoria universală.

Stănculescu, Florea, *Probleme de metodologie a istoriei în dezbaterăa celui de al XV-lea Congres internațional de științe istorice*, în „Însemnări didactice”, Constanța, 1982, p. 5—9. Rezumă cele trei probleme de metodica predării istoriei dezbătute la secția de metodologie a Congresului și anume: 1) Limbajul istoricului; 2) Locul și rolul învățămîntului istoriei în învățămîntul secundar, mai ales în formarea omului secolului al XX-lea; 3) Probleme și metode ale istoriei orale.

Tendințe și metode noi în predarea istoriei, în *Predarea istoriei*, vol. 7, București, 1982 (B.C.P., Modernizarea învățămîntului, 33), p. 55—141. Cuprinde referate asupra unor lucrări de actualitate apărute în publicații străine, care dezbate următoarele probleme: 1) Formarea noțiunilor de istorie; 2) Modalitățile metodice; 3) Stabilirea obiectivelor; 4) Măsurarea cunoștințelor elevilor; 5) Pedagogia învățării.

Tripon, Dorina, Teodor Podae, *Evaluarea randamentului școlar la istorie, prin teste decimologice*, în „R.P.” XXXII, 1983, p. 41—44. Articolul cuprinde următoarele probleme: 1) Metodologia cercetării; 2) Interpretarea calitativă a datelor; 3) Considerații finale. În anexă — un test decimologic pentru lecția „România în primii ani după făurirea statului național unitar”, clasa a X-a.

Metodica istoriei antice

Iordănescu, Aurel, *Aristoteles — Constituția Spartei* (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 149—154. Textul cuprinde trăsăturile cele mai

caracteristice ale constituției politice a statului spartan și reprezintă izvorul cel mai corespunzător ilustrării lecției privind istoria Spartei.

Iordănescu, Aurel, *Sparta pînă în secolul V î.e.n.* (Plan de lecție comentat — clasa a V-a), în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 99—113.

Metodica istoriei evului mediu

Ciobanu, Radu-Ștefan, *Cultura în feudalism* (Plan de lecție comentat — clasa a XI-a), în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 139—148.

Ciupală, Georgeta, *Caracteristicile societății omenеști în perioada descompunerii orînduirii feudale și a formării relațiilor capitaliste — sec. al XVI-lea — prima jumătate a sec. al XVII-lea* (Proiect de tehnologie didactică — clasa a VII-a), în „Buletin Informativ”, Brăila, 1, 1983, p. 9—15.

Popescu, Elvira, *Bulgaria și Serbia pînă în secolul al XV-lea* (Plan de lecție comentat — clasa a VI-a), în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 113—118.

Metodica istoriei moderne și contemporane

Popescu, Petru-Demetru, *Telegrama de la Ems* (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.”, XLI—XLVI, 1982, p. 158—165. Sînt două texte comentate privind „Telegrama de la Ems” și pot fi utilizate la lecția „Formarea națiunilor și a statelor naționale în epoca modernă”. Telegrama explică modul cum s-a realizat unificarea Germaniei și furnizează date despre politica și diplomația europeană din epoca aceea.

Metodica istoriei României

Bărbuță, Constantin Gh., *Cunoașterea istoriei patriei — o nobilă îndatorire*, în „T. Șc.”, XIII (XXXIV), 247 (1337), 1983, ianuarie 23, p. 7. Evidențiază calitatea manualului, *Istoria contemporană a României*, clasa a X-a, autori — A. Petric și Gh. Ioniță.

Cristescu, Octavian, *Regimul politic burghezo-democratic în condițiile creșterii pericolului fascist pe plan extern și intern — 1934 — februarie 1938* (Plan de lecție comentat — clasa a X-a), în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 135—139.

Iacoș, Ion, *90 de ani de la crearea partidului politic al clasei muncitoare din România — P.S.D.M.R.*, în „E.S.”, LXII, 5, 1983, p. 32—36. Articolul poate fi un ghid pentru conceperea lecției de sinteză despre dezvoltarea mișcării muncitorești, clasa a IX-a, deoarece evidențiază continuitatea și ascensiunea mișcării muncitorești din România, „criza de conducere” din aprilie—iunie 1899 nefînsemnînd dezorganizarea partidului clasei muncitoare.

Ionescu, Dumitru P., *România în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza* (Plan de lecție comentat — clasa a IX-a), în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 118—125.

Iordache, Anastasie, *Unitatea națională și statală — rodul luptei întregului popor*, în „E.S.”, XLIII, 1, 1983, p. 24—27. Poate fi utilizat la lecția de sinteză, „Unitate și independență în istoria modernă a României”, clasa a IX-a.

O nouă epopee românească sub conducerea lui Mihai Viteazul (Texte și documente), în *Predarea istoriei*, vol. 7, București, 1982 (B.C.P., Modernizarea învățămîntului, 33), p. 13—52. Sînt selecționate fragmente din texte și documente re-

feritoare la domnia lui Mihai Viteazul, sistematizate în funcție de structura lecției. Bibliografia anexă cuprinde lucrările din care au fost extrase fragmente.

Pascu, Ștefan, *Promotor strălucit al valorilor educative, patriotice ale istoriei*, în „E.S.”, XLIII, 2, 1983, p. 14—17. Sînt evidențiate principalele momente din istoria României în viziunea științifică, materialist-dialectică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Respectînd principiul obiectivității și înțelegerii complexității trecutului istoric, evenimentele și faptele să fie documentate științific, să se analizeze cauzele fenomenelor și proceselor istorice, premisele și desfășurarea acestora, programele și scopurile lor, precum și urmările imediate sau de lungă durată.

Pascu, Ștefan, *Popor unitar, pămînt unitar, istorie unitară*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXXI, I, 1983, p. 12—13, 31. În lumina concepției științifice a secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază necesitatea studierii unitare a istoriei patriei.

Scurtu, Ioan, *Pactul de neagresiune electorală dintre Partidul Național-Tăranesc și Garda de Fier — noiembrie 1937* (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 166—171. Textul va fi utilizat la lecția „România în anii creșterii pericolului fascist (1934—1938)”, clasa a X-a. Pe baza acestui document se evită explicațiile simpliste și se înfățișează imaginea complexă, plină de dramatism în care s-a găsit viața politică din țara noastră la sfîrșitul anului 1937 și începutul anului 1938, cînd s-a trecut de la regimul burghezo-democratic la cel de dictatură regală.

Teodor, Pompiliu, *Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind elaborarea și predarea istoriei unitare a poporului român*, în „F.”, XXV, 1, 1983, p. 18—28. Dezvoltă conceptul de istorie unitară — să înfățișeze succesiunea modurilor de producție, istoria organizării sociale, politice, culturale și să cuprindă în aceeași istorie unică fenomenul mișcării muncitorești revoluționare, a Partidului Social-Democrat, a Partidului Comunist Român.

Teodor, Pompiliu, *Unitatea dialectică a obiectivelor revoluției române de la 1848*, în „E.S.”, XLIII, 11, 1983, p. 29—31. Subliniază conjuncțiunea socialului cu naționalul în revoluția din 1848, ca rezultat al evoluției logice a unor fenomene precedente. Sînt aprecieri referitoare la răscoala lui Horea, la mișcarea Supplexului (1790—1792), la revoluția lui Tudor Vladimirescu, la mișcarea revoluționară din 1840, prezentate în unitatea dialectică social-națională.

Teodorescu, Bogdan, *Scrisoarea lui Tudor Vladimirescu de la Viena din 28 iulie 1814* (Izvor istoric comentat), în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 155—157. Textul cuprinde cîteva fragmente din scrisoarea trimisă de Tudor Vladimirescu lui Nicolae Glogoveanu, ispravnic de Mehedinți. Poate fi utilizată la lecția despre revoluția de la 1821, pentru a ilustra personalitatea conducătorului ei și pentru a evidenția rolul jucat de Tudor în cursul evenimentelor de la 1821.

Teodorescu, Bogdan, *România în anii crizei economice 1929—1933* (Plan de lecție comentat — clasa a X-a), în „S.A.I.”, XLV—XLVI, 1982, p. 125—134.

Educația moral-cetățenească a elevilor

Bărjac, Dumitru, *Lecțiile noastre, lecții de înalt patriotism*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXXI, 10, 1983, p. 4—5. Evidențiază necesitatea cunoașterii istoriei

județului Sălaj, cu faptele de luptă, și muncă duse în comun de români, maghiari și slovaci, în scopul educării elevilor în spiritul unității și frăției.

Cărăușu, Trifon, *Lecțiile de istorie, lecții de înalt patriotism*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXXI, 9, 1983, p. 13—14. Sint relevate sarcinile actuale și de perspectivă ce revin profesorilor de istorie, din gîndirea teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru educarea revoluționară patriotică a elevilor.

Grad, Alexandru, *Educația patriotică revoluționară — o preocupare constantă a cadrelor didactice*, în „F.”, XXV, 11, 1983, p. 51—53. Se referă la ansamblul activităților educative, cum ar fi: sesiuni de comunicări științifice, simpozioane, expoziții de carte, spectacole omagiale dedicate momentelor aniversare, excursii etc., în scopul educării patriotice a tineretului școlar.

Popa, Eugenia, *Metode și procedee utilizate în direcția educației patriotice, revoluționare a elevilor în predarea istoriei*, în „Școala Mehedințiului”, Drobeta Turnu-Severin, 8—9, 1982, p. 40—42. Din experiența proprie la clasă, evidențiază procedee și metode folosite în scopul educării patriotice a elevilor, cu exemplificări la lecția „Formarea statului național român”, clasa a VII-a.

Ștefănescu, Doina-Olga, Elena Ioniță, *Vocația formativă a istoriei*, în „Înv. Lic. Teh. Prof.”, XXXI, 11, 1983, p. 9—10. Sint exprimate căi prin care se poate dezvolta la elevi convingeri ferme și anume: cunoașterea istoriei întreprinderii patronatoare, excursiile tematice, dezbaterile și evocările unor evenimente, programele artistice cu teme educative. Subliniază ideea efortului constant și intens de a lega evenimentele trecute de prezent, pornind de la premisa că trecutul istoric este temelia prezentului.

Folosirea mijloacelor audio-vizuale

Popescu, Petru Demetru, *Modalități de integrare a filmului în lecțiile de istorie*, în „R.P.”, XXXI, 1, 1983, p. 45—50. Prezintă modalități de utilizare a filmului documentar la lecțiile: „Formarea poporului român și a limbii române” — clasa a VIII-a (filmul cu același nume); „Caracterul războaielor napoleoniene și consecințele lor asupra dezvoltării societății europene” — clasa a XII-a (filmul „Anul 1812”); „Dezvoltarea culturii între 1848—1878” (filmul „Poetul și țara” II).

Folosirea manualului la lecțiile de istorie

Popescu, Petru Demetru, *Metodologia folosirii manualului la lecțiile de istorie*, în „R.P.”, XXXII, 9, 1983, p. 34—37. Împarte modalitățile teoretice și practice, în procesul de predare-învățare, în trei grupe: 1) Construirea unei lecții folosind exclusiv manualul; 2) Folosirea textelor din manual pentru a ilustra anumite părți ale lecției; 3) Folosirea hărților sau ilustrațiilor din manual pentru realizarea vizuală a lecției. Exemplifică folosirea manualului la teme din clasa a IV-a, la tema „Franța la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea” — clasa a VII-a, la tema „România în timpul dictaturii regale” — clasa a X-a.

Folosirea istoriei locale în cadrul lecției de istorie

Boboc, Mircea, *Valențele instructiv-formative ale numismaticii locale, în cunoașterea istoriei naționale*, în „R.P.”, XXXII, 10, 1983, p. 36—39. Prezintă cîteva

dintre piesele numismatice din colecția pe care a realizat-o de-a lungul anilor, încercînd să răspundă problemei folosirii numismaticii în cadrul celorlalte activități de cunoaștere și înțelegere a istoriei, pentru a-și justifica dubla sa calitate de izvor istoric și de mijloc didactic, precum și rolul ei instructiv-formativ.

Chipurici, Nicolae, *Valorile documentare locale în educația patriotică a elevilor*, în „Școala Mehedințului”, Drobeta Turnu-Severin, 8—9, 1982, p. 67—68. Dă unele sugestii și face invitații către valorile documentare locale aflate la Arhivele Statului județean, în sprijinul educării patriotice a tineretului. Printre documentele existente menționează: un exemplar din Supplex Libellus Valachorum, una din proclamațiile imperiale la ocuparea Bucovinei după pacea din 1774, documente privitoare la toate evenimentele majore din istoria poporului nostru.

Dincă, Constantin, *Pagini de istorie cu adînci rezonanțe în conștiința tinerilor*, în „Inv. Lic. Teh. Prof.”, XXXI, 10, 1983, p. 15—17. Exemplifică integrarea elementelor de istorie locală din Tirgoviște la lecțiile: „Cucerirea independenței de stat a României, operă a întregii națiuni”, „Dezvoltarea mișcării muncitorești și socialiste”, „Marea răscoală a țăranilor din 1907” — la clasa a IX-a, „România în anii creșterii pericolului fascist (1934—1938)” — la clasa a X-a.

Istrate, Dumitru, *Extrase din presa brăileană a vremii folosite în predarea unor capitole de istorie universală contemporană la clasa a VII-a*, în „Buletin informativ”, Brăila, 3, 1983, p. 19—26. Împărtășește metode și procedee de folosire a unor fragmente din presa locală la lecțiile despre primul război mondial și politica agresivă a statelor fasciste, evidențiind legitimitatea participării României la primul război mondial, abuzurile săvîrșite de nemți în orașul Brăila, importanța actului istoric de la 1 Decembrie 1918, atitudinea României față de politica revizionistă a Germaniei hitleriste, a Ungariei horthyste și a Japoniei militariste.

Folosirea beletristicii la lecțiile de istorie

Adam, Ioan, *Literatură și istorie în procesul educației, al formării omului nou*, în „E.S.”, LXII, 16, 1983, p. 18—20. Sînt prezentate opere literare ce pot fi folosite la lecțiile de istorie, mai ales pentru evenimentele actului revoluționar de la 23 August 1944: *Șoseaua Nordului* de Eugen Barbu, *Străinul* de Titus Popovici, *La porțile Severinului* de Ion Grecea, *Mai jos de Steaua Polară* de Radu Theodoru, *Focurile* de Aurel Mihale, *Romanul unei zile mari* de Corneliu Leu.

Cercul de istorie

Vicsai, Ion, *Îndrumarea activității de cercetare la elevi prin obiectul istorie*, în „R.P.”, XXXII, 11, 1983, p. 47—48. Principalele direcții în care se desfășoară activitatea cu elevii sînt: adunarea materialului de importanță istorică și etnografică din localitate și împrejurimi, în scopul de a crea muzeul școlar; întocmirea de lucrări originale de către elevi, după o temă aleasă privind istoricul, tradițiile populare, portul popular; expedițiile „Cutezători”, în urma cărora se întocmesc albume și se organizează expoziții.